

D-ras K. Griniaus.

[c5]

Apie botanikos organografijos lietuviškąją terminologiją.

(Skaityla L. M. Dr-jos visuotiname susirinkime

VI 12[25]d. 1913 m.)

(E.-LIETUVIŲ TAUTOS.)

Vilnius — — — Martyno Kulčos spaustuvė — — — 1914

D-ras K. Grinias.

Apie botanikos organografijos lietuviškąją terminologiją.

(Skaityta L. M. Dr-jos visuoliname susirinkime

VII 12/25d. 1913 m.)

(IS «LIETUVIŲ FAUTOS»)

Vilnius — — — Martyno Kuktos spaustuvėje — — — 1914

K 581.4(032)
Gr. 403

Marijampolės Petro Kriaučiūno
viešojoje biblioteka (Vyliauto g. 20)
Informacijos skyrius 79
Invent. Nr. 12/3818

Ižanga.

Organografija*) tai yra botanikos skyrius, kuris užsiima aprašymu ir vardais išviršaus regimųjų augalų intaisų arba organų: žiedų, vaisių, stiebų, lapų, šaknų.

Šiuomis tarpu man rupi tik antroji organografijos dalis, kuri gvidena augalų intaisų vardus arba terminologiją.

Tai bus bene viena nuobodesniųjų botanikos mokslo šakų.

Jei aš drįstu tokiuo sausu skaitymu susirinkimą varginti, tai pasiteisiniui gallu pasisakyti, jogei man rodos, kad ištikruju jau artinas laikas, kuomet botanikos mokslas jau ir mums lietuviams darosi reikalingas.

Taip galima manyti štai delko —

1. Turime jau savo agronomų, kurie tolydžiui rašinėja agronomijos rašinius, leidžia spaudinius, daro pamokymus, paskaitas, kursus. Auga ir plėtojasi ūkio draugijos. Eina agrometrijos laikraščiai («Žemė», «Artojas», «Kaimynas», «Viensėdis»). Kas nežino, kaip sunku yra agronomams savo darbais verstis, neturint lietuviškosios botanikos terminologijos?

Taigi botanikos terminologija yra būtina reikalinga mūsų agronomijai.

2. Rengiasi įsitaisyti pas mūsų lietuvių prižiūrimos ūkio mokyklos («Žagres» Gižų ūkio mokykla). Jose kaip pusiau privatinėse, galline tikėtis, bus leista išguldinėti kaikurie mokslo dalykai prigimta mokinų kalba.

Turime jau ir dabar privatinę lietuvių mokyklą Marijampolėje progimnazijų tipo («Žiburio» 4-klasė mergaičių mokykla), kur gamtos mokslai (tarpe jų ir botanika) galima būtų jau dabar lietuvių kalba išguldinėti, jei tik turėtume tam tikrų tos mokyklos programai pritaikintų lietuviškų rankvedžių ir mokytojų.

Jei ineitu gyvenimam dabar valdžios išdirbtinėjami įstatymai apie privatinės mokyklas, kurie žada leisti kaikuriuos dalykus mokytis prigimta mokinų kalba — tuomet ir «Saulės» mokyklose, rasi, galės gamtos mokslus (taigi ir botaniką) išguldinėti lietuvių kalba.

Matome, kad ne vien agronomijos, bet ir šiaip kitokios mokyklos reikalauja gamtos mokslų (ir botanikos) lietuvių kalba parašytų rankvedžių.

3. Praėjo jau keletas metų (nuo 1910 m.), kaip Chicagos „Lietuvos“ leidėjas A. Olševskis su redaktoriais K. Jurgelioniu ir Liali buvo sumanę leisti didoką lietuvių kalba Enciklopediją. Kuomet sandarininkai ėmė prie darbo ruoštis, tai pasirodė, jogei toj pačioj botanikoj (kaip ir kitose mokslo dalyse) mums nepritenka daugelio vardų, kurie turetų Enciklopedijoje būti. Ir Enciklopedijai taisytį būtinai yra reikalinga botanikos terminologija.

4. Imkime mūsų farmaceutus, kurių turime nemažą jau būri, kurie megina elti organizuotu keliu, megina savo laikraštį leisti („Farmaceutų Reikali“ prie „L. Žinių“). Kaip kitur, taip ir farmacijos terminologija pas mūsų ikišioi yra neišsidirbusi, vos pradedama. Ir čionai lietuviui-farmaceutui ar

*) Pabrėžos rankraštyje: Žodyns Biliu ognyniczyjny p. 34 organografiją pavadinia „Biecamokslis“ — Organum — Miecz.

gydytojui prisielna lyg ne savo namuose jauslis ir svetima kalba vaduotis. Kaipgi farmaceutai, norëdami sutaisyti savotišką terminologiją, galės be botanikos apsieiti? Tad ir farmacijos srytyje būtinai yra reikalinga botanikos terminologija.

5. Eikime tol'au. Dailiskime, kad D. Lietuvos lietuvis (rusų mokyklos išėjėjas) norės moksliškai pranešti apie koki-nors augalą M. Lietuvos ar Amerikos lietuviui. Juk tie trys lietuviai-intelligentai galės tarpe save tik lietuviškai susikalbęti, nes vienas mokykloje yra anglės rusų kalbą, antras—vokiečių, trečasis—anglių.

Atsiminkime, kad ir Amerikos lietuvių gydytojai jau turi savo draugiją ir turi jau reikalą mokslo dalykais užsilimnėti.

Ir tam vertėtų išsidirbtį savo moksliškąją terminologiją.

6. Pagalios pačios mūsų kalbos teisės reikalauja, kad ja kuoplačiausiai galėtume vaduotis. Jau nuo senai kalbama: «lietuvių kalba netoli tenuvažiuosis». Jei tai yra pritaikoma prie tikrojo tolimo verstais ar myllomis matuojamos, tai nemažau tinkta, reikia prisipažinti, prie mokslo knygų. Taip. Lietuvių kalba netoli moksluose nuvažiuos!

Bet, ar ne tame yra mūsų visų be skirtumo noras, kad savo kalba galėtume visų mokslų pasiekti, kad ypač čionai mokslų srytyje kiek inmanant tolliau lietuvių kalbos ribas praplatintus.

Galima šioj vietoj priminti ekonomijos mokslo įstatymą: turtai yra gaminami pagal reikalavimą. Nėra reikalavimo — pragalš ir gaminimas. Jei lietuvių kalba negalėsime mokslo pasiekti, nebus ji ir reikalaujama.

Patsai tautos gyvastie: instinktas, pasakydau spirte turėtu spirti mus kiek inmanat skubintis mokslus pasisavinti. Prie jų pridera ir botanika.

7. Kas yra Lietuvos augalijos pažinimui padaryta? Pasilimkime į rankas Baltromaičio bibliografią ir mūsų L. Mokslo Draugijos nario p. J. Trzebińskio rašinį *Przyczynek do znaności flory w gubernii Kowieńskiej* (Rocznik Towarz. Przyjaciół Nauk w Wilnie 1910 r., pp. 1—48), tai parmatysime, kad toj srytyje atlikta dar labai nedaug ir tai daugią daugiausiai svetimomis rankomis ir svetimomis kalbomis.

Ar nekoktu turi lietuviui darytis matant, kad mūsų Šalies turtai taip mažai yra mūsų ištirti? Argi ir tasai jausmas neturėtų mus kreipti prie savo Šalies moksliškuų tyrinėjimų?

Tiek galiu paaiškinti delei botanikos terminologijos reikalavimo.

Ko galima reikalauti nuo moksliškosios terminologijos?

Atsakymas, rodos, į tai trumpas:

- 1) Kad kiekvienam supratimui būtų vienas vardas, vienas žodis, nes mokslo terminas tai yra tikras *nomen proprium* ir privalo būti tik vienas.
- 2) Kad mokslo terminas nebūtų nusikaltęs prieš kalbos dvasią.
- 3) Kad vardas būtų trumpas, nes ilgi dauglypiniai vardai didžiai apsunkiniai jų vartojuimą.

Peržiūrėję tą nedaugeli lietuvių botanikos knygų paregėsime, kad randoma ten terminologija ne visuomet tinkta anjems reikalavimams.

Na, kalp pavadijime supratimą lotyniškai žodžiu *caulis*, lenk. *łodyga*, rus. *стебель* pramintą?

Ar *liemuo* («Dievo Galybės» knygutėj), ar kamienas (Daukanto—«Apie sodnus» kn.), ar stiebas (Pabréžos ir kitų daugumos)?

Arba štai supratimas *planta* (*rodiina*, *pacmenie*) turi net 6 vardus: *augime* (Pabréžos *augimy*), *augmuo* (Šerno, Bügos), *augicė* (Miežinio žod.), *auglis* ir *želmuo* (Kurš. žod.), *augalas* (daugumos).

iš tų 6 žodžių—augmuo «Dievo Galybėje» reiškia rusų *poemokъ* („medžiai auga leizdami naujus augmenis”, p. 88); *augalas* Jušk. Žod. išversta *poemą* ченоюка, *augmuo* гі—*uapocara*.

Dar painiau yra su lot. terminu *gemma* (*pącruk*, *novka*, vok. *Knospe*), kuriam lietuviui net 12 pavadinimų (stengė duoti: *alult*, *bumburas*, *pumpuras*, *pūpolė*, *sprogint*, *spurga*, *spurgana*, *pumpure*, *burbelė*, *gumbelia*, *gamelis*, *ogelis*).

Lot. *frutex* (*krzew*, *кустарник*)—*krūmos*, *keras*, *ziurkštaz*, *kuistas*.

Lot. *stolo* (*uopocas*), *paliepa*, *alaugo*, *atraša algaja*, *attala*, *isauga*, *zelma*, *augimė*.

Pavyzdžiu tų turbūt užteks, kad parodžius, kaip yra nenuisistovėjusi dar pas mus botanikos terminologija.

Užtar geriemis norams esant mes galėtume botanikos ir kitų mokslo terminologiją pasidaryt tinkamessnę negu kitos ankstyvesnės už mūs tautos.

Tenai užsiliko nuo senovės netikusių priešingų kalbos dvasių terminų, kurie ilgu inpratimu, taip tariant, prigijo ir pasidare nepašalinamais. Mes to galėtume išvengti, jei mokslo terminus dirbtame pasitardamai su kalbininkais.

P. Peiro Kriauciūno patariamas nesusipratimams išvengti naudojausi kai kur šiornis trasykiems:

1) Kur tik galima ēmiau dviliypinius vardus—žiedsostis, žiedkotis, lapanotis, ir kt. (sig. žmonių kalboj grēblekotis, šakekotis, dalgekotis).

2) Būdvardžius turinčius pabaigas—iškas, -o—vartoju panašumui išreikšti: lapas širdiškas, t. y. širdies pavida'o, panašus į širdį, rus. листъ сердцевидныи.

3) Būdvardžius užsibaigiančius -inis, ē imu organų dalių rūšiai pažymėti: vyrukai dvijéginių, suaugtiniai, dvibrolījiniai (sig. obuoliai saldiniai, rūgštiniai).

4) Kai kur man rodėsi geriau tinkamai neveikiamujų dalyvių pabaigos nuo *verbų intransitivų* negu veikiamujų: žiedtaurė nukrīntama, patenkama, nekrīntama (sig. žmonių kalbos—skaudama ranka, tinkama vieta).

5) Kai kur inrašlau kelius vardus, pirmoj vietoj dėdamas tinkamiausiąjį man pavadinimą.

6) Svetimą darbą ir tradiciją brangindamas klek galēdamas stengiausimti vardus ir pirmiau už mane rašiusių autorų, ypač iš Pabréžos, Daukanto, Matulionio veikalų.

Gera būt, kad prie L. M. Drauglijos pasidarytų mokslo Šakų Žinovų ir kalbininkų komisijos, kurios užsiimtu sutvarkymu mokslo terminologijos.

Lietuvų Mokslo Draugija turetų mokslo dalykuose ingyti autoritetą, kuris doriškai verstų visus lietuvius prisiklausyti, kaip Draugija mano apie tą ar kitą dalyką.

Malonėčiu ir savo ši rašinių perleisti per L. M. Dr-jos narių kritiką.

Miela man šioj vietoj pasakyti «aciu» tebesančiam šiam susirinkimė p. Petru Kriauciūnui, Marijampolės gimnazijos lietuvių kalbos mokytojui, kuris man padėjo ne vieną terminą nustatyti.

Zinoma, kad į šį savo straipsnį žiūriu tik kalpo į bandymą, kuriame dar daug kas bus permairytina.

Šaltiniai ir sutrumpinimai.

1. Pbr. Žd. Kónygs Ambroziejós Pabréž. Žodyns Biibui Augmyniččynim.
Letiniem-zemaytynim.

Rankraštis paties kun. Ambraziejaus Pabréžos ranka surašytas, ne skaitant titulo ir 3 pusl. prakalbos 655 puslapius turintis, apie 6000—8000 pavadinimų. Veikalas šis Pabréžos senatvėj rašytas, kas matyt iš šių prakalbos jo žodžių: Dieitgi reykiejy but kanyyczne ysnaujujy paaraszili. Bet ömziós mōna jau jau slēksty wlecznastylis kōu nedasyikous tyip skööbintyis pri wožneesniuu dakytu Augmyniččys Žemaytyynys, kóryi dōuk Pony Dyivy! kad bēn pradieecčio».

Knyga ši tad yra prirengiamoji į Žemaičių Botaniką ir į Taislių Auguminį, kuris pagamintas apie 1843 m., kuomet patsai Pabréža 73 metų amžiaus buvo Taigi šis Pbr. Žodinas parašytas prieš 1843 m.

Dabar tasai rankraštis p. Petro Kriauciūno Marijampolėj savastis.

2. Pbr. Tsl.—Botanika arba Taislius Auguminis parašyta kun. Ambraziejaus Pabréžos. Shenandoah. Pa. 1900. — 8°, p. 166. — Veikalas parašytas apie 1843 m.

3. Mtl. Žoln. — Povilis Matvionis. Žolynas. Dalys II. Lietuvos augalų žodynas ir augalų taislas. Vilnius M. Kukto spaustuvė 1906 8°, p. 112.

4. Diev. Gal. — Polonus Bero. Diero Galybė „Vilniaus Žinių“ priedas. Vilniuje. „Vilniaus Žinių“ spaustuvė. 1905. 16v, p. 80.

5. Bac. — Povilas Bert. Gamtos Istorija. Verlē D-ras A. Bacceričia. I. Knyga. I. Gyvuliai. II. Augmens. III. Akmens ir žemės. Chicago, III. Turtu ir spauda «Lietuvos». 924, 33 st. 1903. 8°, p. 210.

6. Sern. — Kaip gyvena angmenys? Pagal Lunkevičių ir kitus sutaisę Šernas. Chicago, III. Spauda «Lietuvos». 924, 33-rd st. 1901. 8°, p. 129.

7. Jsk. Žd. — Litoškių Slovör L. Žukovičia cъ tolkovaniemъ словъ на русскомъ и польскомъ языкахъ. Виц. I. СПБ. 1897., вып II. 1904 г. (A. J.).

8. Miež. Žd. — Lietuviškai Latvisskai Lenkisskai-Rusisskas Žodynas kun M. Miežinio. Tilžėje. Spaustinta kasztai M. Noveškio. 1894.—8°, p. 292.

9. Kurš. V. Žd. — Wörterbuch der Littauischen Sprache von Friedrich Kurschat. Erster Theil: Deutsch-Littauisches Wörterbuch Halle 1870—1873.

10. Kurš. L. Žd. — Littauisch-Deutsches Wörterbuch von Friedrich Kurschat. Halle a. S. 1883.

11. Lal. Žd. — Lenku ir lietuvių kalbos žodynas. Surengę Antanas Lalas. Vilnius. 1912. Juoz. Zavadskio spaustuvės išleidimas. 8°, p. 331.

12. Šlap. — Scetimu ir nesuprantamu žodžiu žodynėlis. Sudarę Jurgis Šlapelis. Tilžé E. Jagamasto spaustuvė. 1907. «Šviesos» išleidimas. 16°, p. 110.

13. Kossarž. — Botanika trumpai išrašyta arba pirmutinis mokslas apie želančius daiktus. Perdėtas iš lenkiškos kalbos į lietuvišką. Kun. Ambraziejaus Kossarževskio. («Tėvynės Sargas» 1901 m. № 2 ir 3B, pp. 27—34.)—Kossarževskis gyveno 1822—1880.

14. Kalv. — Lietuviškų Wardų Klėtelę Surinko 1888—1894 m. ir išleido W. Kalwaitis. Tilžėje 1910 Spaustinta Otto v. Mauderodės. 8°, p. 117.

15. Büg. — K. Büga. Apie lietuvių asmens rardus. («Liet. Taut.» II, 1, 1911, p. 1—50).

16. Dauk. — Pamokslą ope sodnus arba dajginus wajzingū mediū iszrasytą nu Ivan. Herm. Zigra iszgolde isz teutonū kalbos į žamajtiū Anton's

Žejmlys apskelbę Ksaweras Konopackis. Petropilie Iszspaustas pas E. Gratzą
1849. 12°, 173 p.

17. Grn — Kaip rinkti bei žymeti augalas ir kaip daryti žolynus. Pa-
rašė D-ras J. Trzebiński. Vertė iš lenkiško rankraščio D-ras K. Grinius. L.
M. Drauglijos leidinys. Vilnius. 1911. 8°, p. 20.

18. Фишер-Фон-Валлен. Курс ботаники. Отдѣлъ I. Введение.
Органографія и морфология съмненныхъ растений. В. 1884.

I. Flos—Žiedas.

(Lot. flos, lenk. kwiat, rus. цветокъ).

Receptaculum s. thalamus floris (dno kwiatu, цветтоподъж) — žiedsot-
tis a. žieddugnis, sosta Pabr.

Pedicellus, pedunculus H. (szypulka kwiatowa, цветтоподъжка) — žiedko-
tis, pasparas Pbr.

Perianthium (pokrycje kwiatowe, покровы цветка) — žiedapdaris. (Tau-
rele vainikėlis).

Perigonium (okwiat, околоцвѣтникъ) — apyžiedis Mtin. Žl. (vainikinis
ir taurinis).

Perigonium calicatum (окол. чашечковидный) — apyžiedis taurinis.

P. Corrolinum (o. вѣничковидный) apyžiedis vainikinis.

Apyžiedis (perigonium) galli buti — pentinuotas, plėvėtas (p. membrana-
ceum), žvynuotas, žvyniškas, (p. squamaeforme), suaugtinis (p. gamaphylum),
atskirtinis (p. polyphylum) kauzurs Pbr. Tsl.

Spatha (pochwa kwiatowa, поволока крыло) — žiedmakštis Pbr., alst-
ra, žiedmakšnis (kiti Pbr. bandymai Tsl. ir Žd.)

Bracteae (przysadki kwiatowe, прицвѣтникъ) — požiedės (nes po žie-
dais esti), pažiedės Pbr. Tsl.

Flores completi — žiedai pilnutiniai (slg. obuoliai saldiniai), ž. pilnieji.

Fl. incompleti — ž. nepilnutiniai, ž. nepilnieji.

Fl. achlamydei (п. безъ покрововъ) — ž. beapdariai.

Fl. nudi — ž. plikiniai, pliki, nuogi (be žiedapdario ir be požiedžių).

Fl. neutri — ž. belytiniai, belyčiai.

Fl. hermaphroditii — dvilytiniai, dvilyčiai.

Fl. unisexuales — vienlytiniai, vienlyčiai, viengimtiniai Pbr.

Fl. masculini — vyriškieji.

Fl. feminini — moteriškieji.

Fl. regulares — lygeskilčiai a. taisykliniai, patogūs, Pbr., tiksliniai Pbr.
(bet patogus benebus rus. пригодный, удобный?)

Fl. irregulares — nelygeskilčiai a. netaisykliniai, nepatogūs Pbr.

Fl. sessiles — bekotiniai, bekočiai.

Fl. pedunculati — kotuoti, sukotellais, pasparuoti Pbr.

Fl. apetalii — ž. bevainikiniai, be vainiklapiu, belapiai, beskiaučiai Pbr.

Fl. aphyli — ž. betauriai, be taurelaiškiu, belaiškiai.

Plantae monoicae — augalai viennaminiai, viennamajai Pbr., vienkamieniai.

Pl. dioiceae — aug. dvinaminiai, dvinamiai, dvikamieniai.

Pl. polygamiae — mišralyčiai, mišragimčiai Pbr.

Žiedinė, sažiedis, žiedma Pbr. (Inflorescentia, kwiatostan, соцветие).

A. Inflorescentia pleurantha s. racemosa, s. indefinita — žiedinė galiutinė, a. kekinė.

Vargistosios žiedinės (водосборники соцветий).

a) Žiedinės sestas pailgas, žiedai bekočiai.

1) a) *Spica* (клюс, колось) — varpa;

2) *Amentum* (котка czyli bazia, сережка) — žirginys — avelė Pbr.;

3) *Conus* (шипка) — kankorežis Pbr. skuja Jušk. Žd., šiška

2) *Spadix* (kolba czyli buławka, початок) — kuulinis Pbr.

3) *Racemus* (grono, кисть) — kekė Pbr.

b) Žiedinės sestas trumpas, žiedai bekočiai.

4) *Capitulum* (головка, головка) — galvelė Pbr.

5) *Calathium* (корзинка) — žiedgurbis, žiedkruva Pbr.

c) Žiedinių žiedas su koteliais.

6) *Umbella* (околек czyli baldaszek, зонтичка) — skėtis, žiedskėtis, (Slg. Jušk. Žd. Žd. iškesti: „iškesk keti (sketi, зонтичка).

Bragas Pbr., Miln. Koss. netinka, nes bragas (biragas, baragas, kugis, gugis, žagas — сточь: ant keturių stuinių bragas su stogu, Jšk. Žd.) — turi tik keturius stiebus, žiedinės, lot. umbella vadintamos, turi daug stiebelių.

Šluotiskosios žiedinės (метельчатика соцветий).

7) *Spica composita* (сложный колось) — varpa sudėtinė, žiedinė daugvarpinė.

8) *Panicula* (метелка) — šluotelė, žedšluotė, šétra Pbr.

9) *Panicula composita* (сложная метелка) — šluotelė sudėtinė, žiedinė daugšluotė.

10) *Umbella composita* (сложный зонтич.) — sudėtskėtis (Slgk. apriest-kulinis), skėtis sudėtinis, žiedinė daugskėtinė.

B. Inflorescentia acrantha s. cymosa, s. definita — žiedinės viršūninės

11) *Umbella cymosa* (верхушечный или ложный зонтич.) — viršūninės skėtis, netikrasis skėtis.

12. *Fasciculus* (ручек) — pundelis, buntas Pbr.

13) *Cincinnus* (извилина, widelki) — žiedinė šakinė.

14) *Bostryx* (скретка, улитка) — žiedinė riestinė.

15) *Corymbus* (щиток) — skydelis, žiedinė skydelinė.

16) *Verticillus* (околек czyli mątewka, мутовка) — žiedinė menturinė, menturis, ripka Pbr., Ž. reketinė, reketys.

17) *Verticillaster* (полумутовка) — Ž. pusmenturė, pusmenturis.

Calyx (килеч, чашечка) — žiedtaurė, taurelė, žiedinė taurė Dk.

Sepalum (дзялка, чашепестик) — taurelaiškis, skiltis Pbr.

Calyx monosepalus s. *gamosepalus* (ч. однопестичная или сроскопестичная) — taurelė vienlaiškinė, vienlaiškė, suaugtinė.

Vienlaiškė taurelė turi: 1) vamzdelij (tubus, трубочка), 2) atlanką (limbus, отгибъ), 3) žiotis, nasrelfus, ryklej (faux, швъ). Pagal atlankos limbus išvaizdą taurelė esti: 1) karbuota a. dantuota (c. dentatus), 2. įskeltinė (c. fissus), 3) pusiskeltinė (c. partitus), 4) perskeltinė (c. sectus), 5) dvi-, tri-, daugdantė (c. bi-, tri-, multidentatus), 6) dvi-, tri-, daugskiltė (c. bi-, tri-, multipartitus).

Taurelė vienlaiškinė esti: ratiška (c. rotatus), kankališka (c. campanulatus), ritiniška (c. urceolatus), vamzdžiška (c. tubulosus) ir tt., t. y. panaši į ratą, į kankalą į vamzdžį arba tokia, kaip ratas, kaip kankalas, kaip ritinis, kaip vamzdžis (Slg. kiauliškas jo budas, šilešna šikšnelė šikšniškai išdirbtas); pūstinė (tubulosus), dvilupė (bilabiatus), pentinuota (calcaratus), vystama (caducus), nukrintama (deciduus), nekrintama (persistens) ir kt.

Calyx eleutherosepalus (раздельнолистная чашечка) — taurelė dauglaiškė, atskirtinė.

C. bi-, tri-, polysepalus (ч. дву-, трех-, многолистный) — t. dvilaiškė, trilaiškė, daug-laiškė.

Calyx duplex (двойная чашечка) — taurelė dvieilė.

Epycalyx (наружная чешуйка) — priauduris, apytauris.

Corolla (вінчикъ, korona) žiedvainikis, vainikėlis Dv. Gal. Mtn. (Ziedai su slėniulu ir su vainiku. Mtn. Zl. p. 104).

Petalum (platek, лепестокъ) — vainiklapis Bac., vainiksklypis Mtn., skiautė Pbr., karunos skiautelė Koss.

Vainiklapiai (petala) gali turėti — nageli (unguis) ir lakšteli (lamina) Pbr.

Paracorolla (придаточный вінчикъ) — prievainikis.

Vienlapis žiedvainikis a. *monopetala* (corolla monopetala) gali buti — ritiniskas, vamzdžkas, leikiškas, lėkštiskas, ratiškas ir tt., t. y. panašus į ritini, vamzdi, leiką, lėkštę, ratą ir tt.

Vainikėlis dauglapinis gali buti — kryžmiškas (*c. cruciata*) drugiškas a. plestekiškas (*c. papilionacea*) ir kt.

Corolla bilabiata (губастый и двухгубый вінчикъ) — žiedvainikis dvilūpis, kuris turi: 1) labium superius et inferius — viršutinę ir apatinę lūpą, 2) carina (лодочка) — luotelį, 3) alae (и, юлья) — sparnellius.

Stamina (прѣцікі, тычинки) — vyrukai Pbr., kuokeliai Dv. Gal.

Vyrukai esti: popiestiniai (st. hypogyna), antpiestiniai (epigyne), priepliestiniai (perigyna), dvijėginių (didynama), keturjėgirių (tetradynama), suaugtiniai (monodelpha), nesuaugtiniai a. atskirtiniai (libera), dvibrolijiniai (dyadelpha), daugbrolijiniai (polyadeipha), motervyriniai (gynandra), pridėtiniai (appendiculata), sudėtiniai (composita), beliemeniniai (sessilia), suglaustgalviai (synanthera, сростношыльниковыи) ir kt.

Filamentum (nić prêcikowa, нить), liemenėlis.

Antherum (pyvinik, пыльникъ) — dulkinė, stragis, Pbr., pieškis Mtn., inkstukas Bac., galvelė.

Connectivum (спайникъ, слизникъ) — sajungėlė, sarišis Pbr.

Pollen (pylek kwiatowy, пыльца, цвѣтень) — žiedadulkės, dulkutės Bac., perekliës dulkelės Dauk.

Staminodei a. *stamina sterilis* (стамиподий) — vyrukai bedulkiai.

Pistillum (slupek, пестикъ) — plestelė, motelė, motė Pbr.

Ji pasidaro iš roilaiškių (carpellum, плодолистикъ, плодинки).

Piestele esti — vienlaiškinė ir dauglaiškinė (p. monocarpicum et polycarpicum).

Stigma (znamę, рильце) — žiotelė a. piestažiotis purka Pbr.

Stylus (столбикъ) — piestiemenis, stuomuo Pbr.

Nectararia (мiodnikî, нектарин) — salduminės gilelės.

Ovarium (zawijzek, завязь) — mezginė (t. y. mezgimo arba mezgamoj vieta, kaip pirštinė, vištinė), užmazgas Pbr., ažuomazga Dv. Gal., užmazga Bac., mazguvė Bac., kiaušinyčia Pbr.

II. Fructus—Vaisius.

(Owoc, плодъ).

Gemmulae a. *ovula* — sekliakliaušliai.

Semina — seklos.

Pericarpium — apyvaisis.

Marijampolės Petro Kriaučiūnu
viešoji biblioteka (Vytauto g. 20)
Informacijos skyrius Nr. 79
Invent. Nr. 12/3818

Fructus simplex—valsius paprastasis (iš vienos mezginės pasidare).
Fructus compositus (сложный плод)—valsius sudėtinis, savaistis.

a) *Syncarpium* (сборный плод)—valsius surinktinis, valskruvė Pbr.

b) *Fr. compositus* (соплодие, сложный плод)—valsius suaugtinis (visos žiedinės vaisiai suaugę vienan vaisiun).

c) *Fr. spurius* (owoc pozorny,ложный плод)—valsius netikrasis, netikrinis (sig. tilkriniai karoliai): obuolys (ромашка), žemuoogės ir braškės vuogos.

d) *Schizocarpium* (распадающ ющийся плод)—saivaistis atskirtinis (pasidares iš daugelio atskiriamų valsių, kaip štai pilerožės streliai).

Vaisius tikrasis (pasidare iš vienos mezginės) turi:

1) *Pericarpium* (околоплодникъ) — apyvaisi.

2) *Epicarpium* (внеплодникъ)—antvaisi.

3) *Mesocarpium* (межплодникъ) — viduvaisi.

4) *Endocarpium* (нутреплодникъ)—vidurvaisi.

Tikrieji vaisiai skiriasi į 1) sausaistius ir 2) melsaistius.

Sausaistiai (sig. geltontrynis).

Apytaisis esti mediškas, odiškas, plėviškas.

a) *Nux* (орехъ) — riešvaisis, riešutis.

b) *Glans* (жолудь) — gilevalsis, gilė.

c) *Caryopse* (зернона) — Grūdvaisis, grodas.

d) *Achaenium* (съмника) — sėkla vaisis, sėkla.

e) *Samara* (прост. крылатка) — sparnavaisis.

Daugsékliai vaisiai.

f) *Diachasmium* (двуяжника) — dviseklinis vaisius, dviseklis vaisius.

g) *Polychaenium* (сложки, съмника) — daugeséklis vaisius, daugseklinis vaisius.

i) *Fructus di-, tri-, polysocous* (дву-, многоорбшникъ) — dvi-, tri-, daugriešinis vaisius, daugriešis v.

k) *Samara duplex* (двойн. крылатка) — dvisparninis vaisius, dvisparnis v.

l) *Lomentum* (членистый плод) — vaisius narinis: 1) *Legumen lomentaceum* (членистый бобъ) — ankštis narinė; 2) *Siliqua lomentacea* (членистый стручекъ) — narinė ankštara.

Fructus capsulares (коробочные плоды) — déževaisiai, déžiniai vaisiai, terbiniai vaisiai Pbr.

Išilgai plyštantis:

m) *Folliculus* (мъшечекъ, листонка) — kolytvaisis, kolytinis vaisius, kolytykė Pbr.

n) *Legumen* (бобъ) — ankštis Pbr.

o) *Siliqua* (lyszczyna, стручекъ) — ankštara Pbr.

p) *Capsula* (коробочка) — déžutė.

Skersai plyštantys vaisiai:

r) *Ruizidium* (кузовка, крынотка) — aukšlevaisis, aukšlinis vaisius, aukšlis, abryns Pbr.

s) *Capsula porosa* (пористая коробочка) — skylėta déžutė (kalp aguonos galvutė).

Més v a i s i a i .

Neplyštamieji vaisiai:

a) *Drupa* (костинка) — kaulavaisis, kaulavuogė Pbr.

b) *Vassa* (ягода) — uoga Pbr.

c) *Pero, peronium* (тыквица) — dynvalsis.

Plyšamieji vaisiai.

- d) *Capsula succulenta* (сочная коробочка)—minkštoji dėžutė (kaip kastangės vaisius).
- e) *Conus* (шишка)—kankorėžis, skuja, skujavaisis.
- f) *Strobilus*—spurgana (зрнник), spurgavaisis.
- g) *Galbulus* (атодиал шишка)—skuja vuogė.

Semen—sėkla.

Testa (шаружная кожура)—viršutinis lukštas, antséklis, nuolupa Pbr.
Tegmen s. endopleura (внутренняя кожура)—vidurinis lukštas, apyséklis, antvalkalas Pbr.

Testa (antséklis) turi—1) *arillus* (кровелька)—kiautuvas Pbr.; 2) *cunculus* (отростка)—apgamukai Pbr.; 3) *cristae*—skiautelės Pbr.

Albumen (білок)—baltymas, kuris esti viršutinis ir vidurinis (perispermum et endospermum).

Embryo (зародышь)—gemalas, kuris turi aši (axis, ось) ir sėklaskiltis (cotyledones, съмводоли); ši organa dar vadina—grudlapis Pbr. Žd., skiautė a. želmens lapelis Motin.

Germimatio (проростание)—dygimas, grudknibsina Pbr.

III. Folium—Lapas.

Lapai esti:

- a) *Squamatae s. phylloides* (низовые листья)—l. apatiniai a. žvyniniai,
- b) *folia* (промежуточные л.)—vidutiniai a. paprastieji lapai,
- c) *bracteae* (верхушечные л.)—viršuniniai a. požiedės, kuriomis dar priklauso: 1) *involucrum* (обертка) skétinių augalu—žied-apvalkalis, paklotė Pbr. Žd. 2) *involucrum commune s. anthodium compositarum pl.*—žiedapvalkalis. 3) *spatha* (крыло, половина)—žiedmakštis,
- d) *glummos* (колосин чешуйки) ir *paleae* (пленки) javu—akstinėliai, žvyneliai, plėvelės, pelai varpu, kiautai, kevalai.

Lapas turi:

- a) *Lamina* (blaszka, пластинка)—lapalakštis, ląkstelis.
- b) *Petiolus* (ogonek, черешок)—lapakotis, kotelis, uodegutė Pbr.
- c) *Vagina* (плагалище)—lapamakštis, makšteli.
- d) *Axilla* (пазуха)—lapakertė, kertelė, pažasteli.

Lamina (пластинка)—ląkstelis turi:

- a) *Nervus* (nerwy cz. żebra, пернь) —lapadirksnis, lapagislė, dirksnis, gislin.
- b) *Pagina* (поверхность)—pusė (apatinė ir viršutinė lapo pusė).
- c) *Margines* (край) — kraštai.

Pagal šias dalis *lapai skiriasi* į—viendirksnis, daugdirksnis, plurksnadirksnis (penninervia), delnadirknsnis (palminervia), kreivadirksnis, lan-kadirknsnis (l. curvinervia); vieniakštinius (l. simplicia), dauglakštinius (l. com-posta); lygekraščius (lygebriaunius Mtin.; l. Integra), karbuotinius (l. dentata), pjukliškus, t. y. panašius | pjuklių (l. serrata), iškrimstinius, išskeltinius, išjau-tinius, perskeltinius, kripekraščius ir kt.

Lapo ląkstelė (Lamina) pasiskirsto į;

- a) *Lobi* (дополн.)—skiautės;

b) *Lacinae* (отростки)—iškarpos;

c) *Partes* (доли)—skiltys.

Pagal tas dalis lapai esti: sklauteti (lapas penkskiautis), iškarpyti, tri-, penk-, septin-skiličiai (a. septinpliščiai).

Lapakotis (*Petiolus*) esti įvairių pavidalu—apvalainis, pusapvalainis, kampuotas, revuotas, išpustinis, priestebiniš, sparniškas (toks, kai sparnas); jei visai nera kotolio, tai lapas bus bekotis.

Stipulae (палистишки)—prielapiai, palapės Pbr.

Lapai esti, kaičių jau pasakyta, vienlakščiai, dauglakščiai ir dar—

F. Composita (сложные листья)—lapai sudėtiniai, kurie įvairių pavidimų turi—

a) *F. digitatum, palmatum* (лопастный и. пальчатый л.)—l. pirštėtas, delcretas: l. ternatum—l. tripirštis, l. quinatum—l. penkpirštis, septinpirštis ir kt.

b) *F. pinnatum* (перистый листь.—l. plunksnētas: 1) l. opposito-pinnata (супротивно перистые л.)—lapai jungtiniai (dvil-, tri-, penk-junginiai l.; 2, 3-, 5-ти парные листья); 2) l. alterno-pinnata (поперечнно-перистые)—praeillinal-plunksnēti; 3) l. impari pinnata (непарно-перистые)—l. plunksnēti nelygjunginiai; 4) l. paripinnata (парно-перистые)—l. plunksnēti lygjunginiai; 5) l. interrupto-pinnata (прерывисто-перистые)—l. pertrauktai-plunksnēti ir kt.

F. Decomposita et supracomposita (много кратно-сложные)—l. daugkart sudėtiniai (dūkart-, triskart-, a. dvejalp-, trejaip-sudėtiniai); taigi gali buti lapai dukart-, triskart-, daug-kart delnēti, arba—dvejalp-, trejaip-delnēti (biter-nata, днук, атмо-тройчатые).

Lapų padėjimas a. prisegimas (Листорасположение).

F. alterna s. sparsa (отредные, расставленные л.)—l. praeillinal, praelinis l. prisegimas, prafanginis Pbr.

F. verticillata (мутовчатые л.)—menturinis l. prisegimas, l. menturiniai.

F. opposita (супротивные л.)—jungtinis l. prisegimas, l. jungtiniai, l. priešeti.

F. decussata (з. накрест-располож-ные)—kryžminis l. prisegimas, l. kryžminiai.

F. fasciculata (з. пучковые)—pundelialis l. prisegimas.

Dispositio bilaterialis (двустороннее или билатеральное располож. л.)—abipusinis l. prisegimas, l. abipusiai prisegti.

D. multilateralis (многостороннее располож. л.)—spindulinis l. prisegimas a. visažalinis l. prisegimas.

Lapų persikelimas (подвижность листьев).

Cirrhi (усики и. притынки)—kabiai.

Spinae (колючки)—dygliai, raktai Pbr.

Gemma—akutė, pumpuras (Рак, почка)

(Bumburas, pūpolė, sprogimė, pumpuras—pradžia lapa pumpuras, pradžia žieda bumburas Jusk. Žd. p. 642).

Gemmas apicales a. terminales (верхушечные и. конечные почки)—a. viršūninės, skūburinės Pbr.

Gemmas axillares (з. пазушных)—a. kertinės, pačastinės.

G. adventitiae (придаточных з.)—a. pridėtinės.

G. hibernaculae (з. зимних)—a. žieminės, Žiemkentinės.

G. proventitiae (запасных з.)—a. išteklinės.

Bulbuli (луковица) — a. veislės.

Akutės dar esti — žiedinės, vaisinės, stiebinės.

Soboles (побеги) — Ūgial, išaugos, (paliepa Pbr., atauga J. Ž., atvaša J. Ž., ielma J. Ž., pavilnė J. Ž., atgaja J. Ž.).

IV. Caulis—Stiebas (Iodyga, стебель).

Liemuo Dv. Gal.; kamienas Dk., Bac. (Stembas, stambas, stimberis, kamblys, virkščia, želtys, rašys, kotas, strungas, stuobris, agaras, šiaudas, vytis, bamblys, bulvėnojas, bulvienis, aguonojas, kelmas, vija).

Stiebas pripažistamas daugumos autorių (Pabréžos, Matulionio, Kosarževskio, Miežinio, agronomo Kriščiuno, Ruokio, S. Klimo ir kt.).

Nodus (узелъ) — stiebmazgis, mazgelis, kelukas.

Internodium (междоузлие) — stiebnariai („Essys nariuota žolė“ — Jušk. Zd.), tarpnazgai.

Caulis s. axis primaria (главный или первичный стебель) — stiebas pirmutinis.

C. lateralis (побочный п. боковой стебель) — stiebas šalutinis.

Pagal stiebą augalai skiriasi į:

- 1) *Arbores* (drzewa, деревы) — medžiai.
- 2) *Frutices* (krzewy, кустарники) — krūmai, keras Dk.
- 3) *Suffrutices* (полукустарники) — puskrūmiai.
- 4) *Herbae* (травы) — žolės.

Stiebas esti: apvalainis (c. teres), pusapvalis, pusapvalainis (c. semiteres), paplokštinis (c. compressus), trišoninis (c. trigonus), trikampinis (c. triqueter), trikantinis (c. triangularis), kamuoliškas (c. globosus), plaukiškas (c. capillaceus), vientisinis (c. solidus), dvišakinis (c. dichotomus), lipamasis (c. scandens) vejamas (c. volubilis), sparnuotas (c. alatus), lajuotas (c. foliosus), belapinis (c. aphyllus), kamščiažievis (c. suberosus), dygliuotas (c. spinosus), beginklis (inermis), lygus (laevis), plaukuotas, šiurkštus ir kt.

Rhizomata (корневища, klacz) Saknestiebiai, stiebai požeminiai.

Tubera (клубни и. шишки) — šakneropės (bulvių), roputė Pbr.; atskiriama jos nuo šaknegumbių — корневища жиубин (ju ginių).

Bulbus (cebula, луковица) — šaknesvogunis, svogu' elis, svoguna Pbr.

Bulbus (луковица) — šaknesvogunis turi: *lecas* (донце) — dugnelj.

Bulbus solidus (луковица плотная) — šaknesvogunis vientisinis.

B. imbricatus (л. чешуйчатая) — šaknesvogunis lukštuotas.

B. compositus (л. сложная) — š sudėtinis.

V. Radix—šaknis (корень).

Pterorhiza (корневой чехлик) — šaknies kepuraitė, šaknies šelmas.

Rhizoidae (корневые волоски) — šaknų plaukai.

Fibrillae (корневая полоска) — šaknų plaušai

Ithizinae s. pilis radicalis (корневых мочки) — šaknų plaukeliai.

Radix primaria (главный корень) — pirmutinė šaknis, svarbiausioji šaknis.

Radix polaris (стержневой корень) — stačioji šaknis, liemeninė Dk., stiebinė šaknis.

Radices secundariae (боковые, побочные корни) — šalutinės šaknys.

Radices adventitiae (придаточная корня) — придėtinės šaknys.

Šaknys esti: 1) stačiosios (r. perpendiculares, pionowe ink.), 2) pažemintės (horizontales, poziome), 3) suktinės (contortae), 4) nuleistinės (descendentes), 5) tiesloginės (rectae), 6) sudėtinės (compositae), 7) delniškosios (palmatae), 8) svogūniškosios (bulbosae), 9) patenkamos (perrennes), 10) mazguotos (nodosae), 11) gumbuotos (tuberossae), 12) šakotos (ramosae), 13) nešakotos (simplices), 14) plaušuotos (fibrinosae), 14) medėtos (lignosae), 16) mésėtos a. mésingos (carnosae), 17) inžiułnios, gulčios (oblique), 18) vin-gėtos (flexuosae), 19) apvalainės (cylindricæ) ir kt.

Saknų atmalnos.

Assimiliacijos šaknys, t. y. žaliosios šaknys, kuriomis augalas pasilima iš oro anglių gštis.

Plaukiandiosios šaknys (плантедные корни).

Orines šaknys (воздушные корни).

Šaknėdžgliai, ūkneakatiniai — корни колючки.

Šaknėkabiai — корни прицѣпки.

Šakneciulpiai — haustoria, корневые присоски (kaip amalo).

Pabaiga.

Botanikos mokslo pradžia skaitoma nuo medicinos tévo Hyppokrato (460—367 prieš Kristą). Tai bus netoli 100 žmonių eilių darbo tarpas. Tlk reikia ēlonai pastebeti, kad 60 kartų arba apie 1500 metų bergždžiai dirbtai, nes nuo krikščionijos pradžios apie per 1500 metų botanikai naujų išradimų nedavę, tik komentavo senovės graikų ir lotynų raštus.

Tokių būdu botanikos mokslo turi apie 500 metų iš abiejų galų progreso ir apie pusantro tūkstančio metų snūdulio arba išviso tik apie 1000 metų ୭gio.

Interesingas ir ikišiol neišaiškintas žmonijos smagenu stovis, kuomet nepajęgti išradimų daryti.

Mes lietuviai, jauniausioji Europos kultūros tauta, irgi jau turime šlokių tokią botanikos istoriją.

Jau kun. Širvido, Vilniaus lietuvių pamokslo sakutojo, 1629 metų žodyne (taigi prieš 300 met.) randame botanikos žinių.

Menzellius Christian 1682 m. išleido Berlyne: «Index nominum plantarum universalis, diversis terrarum gentiumque linguis... ad unum redactus, videlicet: latina, graeca..., polonica, lituanica..., rutenica...»

Bet tikruoju mūsų botanikos tévu reikia pripažinti kunigas Ambraziejus Pabrėža (1771—1849)

Jojo lietuvių botanikos organografija pabaigta 1843 m. t. y. jai dabar suejo lygial 70 metų.

Apie 60 metų išgulėjusi Kauno seminarijos archive pagalios 1900 m. kun. Miluko atspauzdinta «Dirvos» laikraštyje Shenandoah, Pa., Amerikoje.

Kiti to vyrų rankraščiai ir ikišiol dar neatspauzdinti tebeguli

Kitas paminėtinis mūsų senesnysis botanikas tai kun. Kossarževskis (Kašarauskas 1822—1880) Bet jo botanikos veikalai, tik fragmentas tepasilinkęs, atspauštasis „Tévynės Sarge“ 1901 m. № 2 ir 3B.

Toliau eina Simanas Daukantas su savo pritaikomosios botanikos raštais — apie tabako, apynių, sodnų auginimą, apie sėklų rinkimą, apie giriąs.*)

*) Jo raštų vardus gali rasti «Lietuvių Tautos» t. II, 2, p. 280—284 A. Janulaičio studijoje apie S. Daukantą.

Daug botanikoje padirbėta L. Yvinskio, bet jo tie veikalai irgi neatspauzdinta ikišiol.

Matyt, kad darbininkų būta, kad senesniųjų mūsų veikėjų nemaža ir padaryta, tik tuomi mūsų permažai pasinaudota ir gal dar daug padaryto darbo nė nesužinota, neapgarsinta. Taip-pat ir pas mus jau būta kelių dešimčių metų snudulio laiko. Tik paskutiniai trejais dešimtmiečiais duodasi vėl pas mus ir botanikos srytyje matyt pažanga.

Jau «Auszro» 1886 m. Pigulevičius atspauzdina eilę žolių vardų. Dr. J. Basanavičius — «Apsvietoj» 1893 m. № 10, Chromopolitanus — «Vienybėj Lietuvninkų» 1893 m.

Atsiranda rankraščių su augalų vardais, žolynu (d-ro P. Matulaičio, d-ro J. Staugaičio, P. Višinskio — Drąsutavičiaus, M. Davolino-Silvestravičiaus, d-ro K. Griniaus ir kt.)

Tuos visus didesniuosius ir mažesniuosius darbus užviršija kapitalinis P. Matulionio veikalas «Žolynas Lietuvos augalų žodynas ir augalų taisias», išleistas 1906 m. Vilniuje. Čia surinkta apie 3000 botanikos lietuviškųjų var-
du, kurie pasemta iš kokių 5000 autoriaus skaitytų ir girdėtų žodžių (Miln.
Žd. p. 4).

Sulyginus senesniosios mūsų botanikų ellios darbus (Pabréžos, Kossar-
ževskio, Daukanto, Yvinskio) su šiu dienų darbais reikia prisipažinti, kad mes, būdami gerėsnėse sąlygose, rodos, ne taip našiai dirbame, kai anie.

Atsiminkime, kaip sunkų buvo tverti botanikos terminai Pabréžai.

Anksčiau paminėtame veikale: „Taislius Auguminis“ Shenandoah, Pa.
1900.—Pabréža skundžiasi: „Bet oi, kaip vargus daigtas išduoti kokį veikala-
lių tokioje kalboje, kurioje niekas iš žemaičių lig šiol anė misyti nepamislijo
tame daigte rašyti!“

Reikėję augalų rinkinys dauginti, tobuli botanikos veikalai įgyti, visa terminologija iš lotynų kalbos išsiversti. Prie tų visų vargų dar prisiedavę „Šiderstvos išturėti (kaip būčiau niekų darbą ēmęs, kurį kožnas norintis ga-
lių lenkų knygose rasti).“

Dar pridėsime, kad ir skaitytojų tokiam veikalui vargu galėjo autorius tikėtis susiliuksiąs.

Vienok nepaisant visų kliūčių pasisekė Pabréžai per aštuonelius metus tą darbą užbaigti.

Kame gi priežasiis tokio anu metų, ne vien Pabréžos, bet ir kitų rašytojų veiklumo, darbo vaisingumo ir ištvermės?

Žinoma, turbūt ir paties autoriaus būdo tvirtumas, stamantrumas čionai daug svérė. Matyt, kas jo apslimta, tas ir padaryta, pusiaukeliu nesustota.

Bet tuomi vien visa ko neišaiškisi. Galvon ateina, kad tokiam Lietuvos (Žemaitijos) protų judėjimui impulsą buvo suteikęs ne kas kita, kaip Vilniaus universitetas.

Patsai Pabréža cituotos knygos pradžioje mini, jog jam tame darbe buvo daug padėjė Vilniaus universiteto profesoriai: Jonas Wolfgang, ir Juozapas Jundzillas. Jie suteikę jam knygų, džiovintų augalų, augalų sėklų, pagelbėjė pažymėti kaikuriuos augalus.

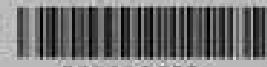
Ir patsai Pabréža, kaip ir Daukantas, buvo Vilniaus universiteto mokiniai. Kad ne universitetas, kad ne jo profesoriai, vargu būt Pabréžos tokie darbai atlikta.

Pabaligiant šį skaitymą lai gi leista bus man išreikšti noras ir viltis, kad Vilniuje kuogreičiausiai vėl susilauktume universiteto, to visų pageidaujamio mokslo žydiniol!

Tuom gi tarpu glauskimės prie Lietuvių Mokslo Draugijos, nešdami jos iždan kiek kas išmano!

1,00 Lt

Marijampolės Petro Kulaudiūno
viešoji biblioteka

000192632

521.4(038)
K Gr. 403